

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL MARIJONO
BIELIAUSKO IR KITŲ PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ REIKALAVIMŲ IR PASIŪLYMŲ
NETENKINIMO“ PROJEKTO (TOLIAU – PROJEKTAS)
(TAP-22-2040(2); TAIS NR. 22-13402(3))**

2022-12-19 Nr. NV-3681

Vilnius

Projekto rengėja: Aplinkos ministerija.

Projekto tikslas: Pritarti Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos išvadai netenkinti Marijono Bieliausko ir kitų peticijoje išdėstytų reikalavimų ir pasiūlymų dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“, pakeitimo.

Dabartinė situacija:

- Vilniaus miesto savivaldybės tarybos Peticijų komisija Lietuvos Respublikos Vyriausybės peticijų komisijai persiuntė šią pareiškėjų kreipimosi dalį: „spręsti visuomenei svarbius aplinkosaugos, atliekų tvarkymo klausimus, numatant atsiskaitymą už komunalines atliekas pagal jų faktinį kiekį (svorį kilogramais)“. Siekiant priimti sprendimus dėl keliamų reikalavimų ir siūlymų, reikia pakeisti Taisykles;
- Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo, Rinkliavų įstatymo ir Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatomis, komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas ir rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau – rinkliava ar įmoka) formos nustatymas ir dydžio apskaičiavimas yra savarankiškos savivaldybių funkcijos. Įgyvendindamos savarankiškąsias funkcijas, savivaldybės turi Konstitucijos ir įstatymų nustatytą sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo ir įgyvendinimo laisvę ir yra atsakingos už savarankiškųjų funkcijų atlikimą;
- Aplinkos ministerijos atstovai Peticijų komisijos posėdžio metu nurodė, kad teisingo apmokestinimo už atliekas būdo nėra. Apmokestinimo už atliekas formų yra daug. Net labai išsivysčiusiose šalyse, turinčiose modernias atliekų tvarkymo sistemas, atliekų svėrimo metodas nėra plačiai paplitęs, nes reikėtų pamatuoti kiekvieno gyventojo atliekų kiekį;
- Taisyklėse numatyta galimybė savivaldybėms rinktis, kokius taikyti rinkliavos ar įmokos dydžio nustatymo kriterijus. Vienas tokių galimų pasirinkti kriterijų – atiduodamų atliekų svoris. Savivaldybė geriausiai žino, kokie rinkliavos ar įmokos dedamųjų nustatymo kriterijai geriausiai atliepia savivaldybėje įdiegtos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos specifiškumą;
- Atliekų apmokestinimo pagal nekilnojamojo turto objekto plotą metodas plačiai taikomas visoje Europoje. Lietuvoje teisinio reguliavimo požiūriu savivaldybėms užtikrinamas visokeriopas lankstumas, atsižvelgiant į vietos specifiką ir sąlygas taikyti joms priimtinausius, pagrįsčiausius vietinės rinkliavos ar įmokos nustatymo kriterijus;
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2014 m. sausio 28 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A556-334/2014 teigiama, kad „vietinė rinkliava ir iš jos kylantys teisiniai santykiai yra viešosios teisės reguliavimo dalykas. Šie santykiai – tai valdingo pobūdžio teisiniai santykiai tarp vietinės rinkliavos mokėtojų ir vietos savivaldos institucijų (šių institucijų įgaliojimus įgyvendinančių asmenų). Todėl, kaip ir dėl mokesčių, taip ir dėl vietinių rinkliavų su jų mokėtojais nesitariama. Taigi, vien faktinė aplinkybė, jog atitinkamas fizinis ar juridinis asmuo yra laikytinas vietinės rinkliavos mokėtoju pagal savivaldybės

tarybos sprendimą, kuriuo nustatyta rinkliava, ir (ar) rinkliavos nuostatus, **suponuoja šio asmens pareigą nustatyta tvarka ir terminais mokėti atitinkamo dydžio vietinę rinkliavą**. Vietinės rinkliavos mokėtojas neturi diskrecijos pasirinkti, ar vykdyti šią pareigą, ar ne, nuo pareigos mokėti vietinę rinkliavą vykdymo jis gali būti atleistas tik atitinkamų norminių teisės aktų nustatytais pagrindais ir tvarka“.

- Pagal LVAT praktiką „<...> asmuo, kuris yra vietinės rinkliavos mokėtojas, kartu su kitais vietinės rinkliavos mokėtojais turi kolektyviai padengti visas komunalinių atliekų tvarkymo ir šalinimo išlaidas, nepriklausomai nuo to, kokių būdu yra apskaičiuojamas vietinės rinkliavos dydis (pagal atliekų kiekį ar pagal turimo nekilnojamojo turto plotą). Tai savo ruožtu lemia, kad net ir tais atvejais, kai vietinės rinkliavos mokėtojas faktiškai atitinkamais laikotarpiais nepriduoda komunalinių atliekų jų tvarkytojui, jis vis tiek turi sumokėti bent minimalaus dydžio vietinę rinkliavą. <...>“.
- Teisės aktuose **sudaryta galimybė nekilnojamojo turto objektų savininkams arba jų įgaliotiems asmenims**, savivaldybių nustatyta tvarka deklaravus, kad tam tikrą laikotarpį nebus naudojamas nekilnojamojo turto objektu ir iš šio objekto tuo laikotarpiu komunalinės atliekos nebus surenkamos, **nemokėti vietinės rinkliavos kintamosios dalies**. Savivaldybės gali pasirinkti ir vietinės rinkliavos mokėtojams taikyti įvairias vietinių rinkliavų lengvatų formas, tačiau teisės aktai nenustato baigtinio galimų lengvatų sąrašo, šių lengvatų taikymo tvarkos ir neriboja lengvatų dydžių. Tokių lengvatų nustatymas yra savivaldybės tarybos diskrecijos (apsisprendimo) teisė.

Projekto esmė: Pritarti Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos išvadai netenkinti Marijono Bieliausko ir kitų peticijoje išdėstytų reikalavimų ir pasiūlymų dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“, pakeitimo.

Derinimas:

- Projektas svarstytas 2022 m. gruodžio 13 d. tarpinstituciniame pasitarime ir patikslintas pagal pasitarime pateiktą Teisingumo ministerijos pastabą dėl asmens duomenų nurodymo.

Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – Projektas Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada– siūlome Projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (A dalyje).

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisija pasiūlė įpareigoti Aplinkos ministeriją įvertinti, ar savivaldybėse sudaromos teisinės galimybės gyventojams daryti poveikį atsiskaitymo už komunalines atliekas – kintamosios dalies mokėjimo – būdų pasirinkimui. Projekto rengėjai nurodo, kad „<...> egzistuojančiu teisiniu reglamentavimu jau sudaryta galimybė gyventojams daryti poveikį atsiskaitymo už komunalines atliekas – kintamosios dalies mokėjimo – būdų parinkimui“.

Ekonomikos politikos grupės vyresnioji patarėja

Jurgita Gaižiūnienė

Jurgita Gaižiūnienė, tel. +37052098780; +37066842074, el. p. jurgita.gaiziuniene@lr.lt